

Obowiązujące daty.....	4
Paliwa	4
Instalacje	4
Paliwa – pytania i odpowiedzi.....	4
Czym nie wolno palić od 1 lipca 2018?	4
Co to są muły i floty węglowe i dlaczego nie można ich spalać?	5
Dlaczego nie będzie można spalać węgla brunatnego?	5
Czy będzie można spalać miał węglowy?	5
Jak rozróżnić dobry węgiel od złego?.....	6
Jak będzie kontrolowana jakość węgla?	6
Co to jest biomasa stała?	7
Jak rozróżnić wilgotne drewno od suchego?	7
Dlaczego spalanie wilgotnego drewna jest szkodliwe?	7
Czy będzie można spalać pelet?	7
Dlaczego uchwały nie mówią nic o spalaniu śmieci?	8
Dlaczego nie wolno palić śmieci?.....	8
Instalacje – pytania i odpowiedzi	8
Jakie są wymagania ekoprojektu dla kotłów, pieców i kominków?	8
Jak sprawdzić czy kocioł spełnia normy emisyjne?	9
Co rozumiemy pod pojęciem „klasy kotła”?	9
Jaka jest różnica pomiędzy kotłami spełniającymi wymogi ekoprojektu, a kotłami 5 klasy wg normy PN-EN 303-5:2012?	10
Planuję zbudować dom, który będzie ogrzewany kotłem na węgiel lub drewno. Co powinienem wziąć pod uwagę?	10
Jak długo będzie można stosować kotły na węgiel 3, 4 i 5 klasy?	11
Czy można stosować kotły z ręcznym załadunkiem paliwa?	11
W jaki sposób mają być weryfikowane nowoinstalowane kotły i kominki pod względem spełniania warunków ekoprojektu?.....	11

Czy wkłady kominkowe muszą posiadać odpowiedni certyfikat ekoprojektu?	12
Co z istniejącymi kominkami? Czy trzeba je wyburzyć?	12
Dogrzewam dom kominkiem na drewno. Jakie zastosowanie ma w stosunku do mnie uchwała antysmogowa?	13
Planuję zbudować dom wyposażony w kominek. O czym powinienem pamiętać?	13
Czy to prawda, że kominek powoduje zwiększenie emisji groźnych dla zdrowia pyłów zawieszonych w mieszkaniu, gdzie jest użytkowany?	13
Co w przypadku instalacji na paliwo stałe, która jest już w trakcie montażu?.....	13
Czy uchwała mnie dotyczy jeśli użytkuję instalację gazową?	14
Co to jest i czy można stosować elektrofiltry?	14
Jaki wybrać elektrofiltr?.....	15
Uchwała – pytania i odpowiedzi.....	15
Czego dotyczy uchwała antysmogowa?.....	15
Do kogo adresowana jest uchwała antysmogowa?	15
Czy uchwała obowiązuje cały rok?.....	16
Co oznaczają definicje instalacji użyte w uchwale?.....	16
Jakie kary grożą za nieprzestrzeganie uchwały?	16
Czy uchwała zlikwiduje tradycyjne pizzerie?.....	17
Komu zgłaszać niestosowanie przepisów uchwały antysmogowej w przypadku gdy w gminie nie funkcjonuje straż miejska/gminna?	17
Dlaczego w uchwale antysmogowej nie został określony sposób finansowania realizacji zapisów uchwały antysmogowej?	17
Gdzie mogę zapoznać się z pełnym tekstem uchwały antysmogowej? ..	17

* * *

Uchwała antyśmogowa dla województwa dolnośląskiego weszła w życie 23 grudnia 2017 roku. Co w praktyce oznaczają nowe przepisy? Sprawdź tutaj. Jeśli masz dalej wątpliwości lub pytania, napisz do nas na: czystepowietrze@irt.wroc.pl lub zadzwoń: 71 374 95 00.

Instytut Rozwoju Terytorialnego, samorządowa jednostka organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Obowiązujące daty

Paliwa

- od 1 lipca 2018 r. – zakaz stosowania:
 - 1) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
 - 2) mułów węglowych i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
 - 3) węgla kamiennego w postaci sypkiej (miału) o uziarnieniu poniżej 3 mm,
 - 4) biomasy stałej (drewna) o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.Jak to sprawdzić? - patrz rozdz. Paliwa – pytania i odpowiedzi.

Instalacje

- od 1 lipca 2018 r. – nowo uruchamiane kotły, piece i kominki muszą spełniać wymagania emisyjne dla cząstek stałych (pyłu) określone w ekoprojekcie. Co to oznacza w praktyce? – patrz rozdz. Instalacje – pytania i odpowiedzi;
- od 1 lipca 2024 r. – zakaz użytkowania instalacji pozaklasowych, nie spełniających minimum wymogów dla klasy 3 wg normy PN-EN 303-5:2012. Co to oznacza w praktyce? – patrz rozdz. Instalacje – pytania i odpowiedzi;
- od 1 lipca 2028 r. – zakaz użytkowania instalacji nie spełniających wymagań emisyjności pyłu minimum dla klasy 5 (koniec możliwości użytkowania instalacji klasy 3 i 4). Co to oznacza w praktyce? – patrz rozdz. Instalacje – pytania i odpowiedzi;
- W przypadku kominków dopuszcza się możliwość montażu urządzeń zapewniających redukcję emisji pyłu, np. elektrofiltrów. Co to oznacza w praktyce? – patrz rozdz. Instalacje – pytania i odpowiedzi.

Paliwa – pytania i odpowiedzi

Czym nie wolno palić od 1 lipca 2018?

Od 1 lipca 2018 r. zabronione jest spalanie:

- 1) mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- 2) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- 3) węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu poniżej 3 mm (czyli drobnego miału węglowego),

- 4) biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20% (czyli przygotowanego do spalania drewna, które jest wilgotne, zamoknięte).

Co to są muły i floty węglowe i dlaczego nie można ich spalać?

Muły jak i floty węglowe powstają w procesie uszlachetniania węgla kamiennego. W efekcie powstaje węgiel o polepszonych parametrach oraz wodna zawiesina skały płonnej i drobinek węgla o wielkości około 1 mm (w uchwale przyjęto wartość graniczną do 3 mm). Z tej zawiesiny metodą flotacji pozyskuje się koncentrat o większej zawartości węgla – flot węglowy, a z pozostałości po częściowym odparowaniu wody powstaje muł węglowy.

Spalanie zarówno mułu jak i floty węglowej powoduje dużą emisję zanieczyszczeń, zwłaszcza pyłu, gdyż są to bardzo drobne cząstki, a kotły domowe nie są przystosowane do ich spalania. Szacuje się, że podczas spalania mułów węglowych i flotokonzentratów, ilość uwalnianego do atmosfery pyłu jest 10-50-krotnie większa, niż podczas spalania węgla kawałkowego. Poza tym muły i floty zawierają dużą ilość wody, co powoduje uszkodzenia urządzeń i kominów oraz znacznie pogarsza warunki spalania (obniża temperaturę), a tym samym zwiększa emisję zanieczyszczeń do powietrza, przy równoczesnej niskiej kaloryczności paliwa.

Dlaczego nie będzie można spalać węgla brunatnego?

Węgiel brunatny jest jakościowo dużo gorszym paliwem niż węgiel kamienny i charakteryzuje się niższą wartością opałową, co związane jest zarówno z jego budową chemiczną, jak też wysokimi zawartościami popiołu oraz wilgotności. Przekłada się to bezpośrednio na konieczność spalania większej, w stosunku do węgla kamiennego, ilości paliwa (a tym samym uwolnienia większej ilości pyłu do atmosfery), celem uzyskania żądanej ilości ciepła. Węgiel brunatny zawiera także znacznie więcej części lotnych, które podczas spalania uwalniane są w postaci wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), w tym bardzo toksyczny benzo- α -piren.

Czy będzie można spalać miał węglowy?

Tak, pod warunkiem, iż będzie o uziarnieniu większym niż 3 mm. Miał węglowy to paliwo o uziarnieniu od 0 do 30 mm. Spalanie drobnej frakcji powoduje, że generowane są bardzo duże ilości pyłu do atmosfery. Z tego powodu paliwo to powinno być spalane w zaawansowanych technicznie instalacjach przemysłowych z nowoczesnym systemem odpylania. Wprowadzenie w uchwale antysmogowej dopuszczalnej zawartości frakcji powyżej 3 mm ma również na celu

zabezpieczenie przed procederem dodawania mułów i flotokoncentratów do miałów węglowych.

Jak rozróżnić dobry węgiel od złego?

Wybór paliwa należy dostosować do zaleceń producenta, zawartych w instrukcji urządzenia grzewczego. Należy zwrócić uwagę na charakterystyczne parametry wskazujące na jakość danego paliwa: wartość opałową w stanie roboczym, zawartość popiołu w stanie roboczym oraz zawartość siarki w stanie roboczym.

Wielkość wartości opałowej zależy przede wszystkim od zawartości w węglu wilgoci i popiołu. Kwalifikowane paliwa węglowe powinny posiadać wartość opałową w stanie roboczym co najmniej 24 000kJ/kg. Im wyższa zawartość popiołu w paliwie, tym wyższe jego zużycie oraz wyższa emisja pyłów, a im wyższa zawartość siarki w paliwie, tym większe stężenie tego związku w powietrzu oraz większa korozja komina.

Najbezpieczniej jest zaopatrzyć się w paliwo węglowe bezpośrednio u autoryzowanych sprzedawców węgla poszczególnych producentów, w ich sklepach internetowych lub bezpośrednio u producenta. Nabywane paliwo powinno posiadać świadectwo jakości, które potwierdzi jego pochodzenie oraz charakterystyczne parametry jakościowe. Należy także pamiętać o zachowaniu paragonu, dowodu potwierdzającego zakup paliwa w razie kontroli.

Jak będzie kontrolowana jakość węgla?

Uprawnieni do kontroli pracownicy straży gminnej będą identyfikować paliwa. Jeżeli w trakcie kontroli stwierdzą, że dana osoba nie przestrzega przepisów uchwały antysmogowej, mogą skierować wniosek do sądu o ukaranie karą grzywny do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy - 1 000 zł.

Jeżeli w danej gminie nie ma straży, wójt lub burmistrz mogą zlecić prowadzenie kontroli pracownikom urzędu gminy. Wówczas urzędnik nie nakłada mandatu, lecz wysyła do sądu wniosek o ukaranie. Sąd może orzec karę do 5 000 zł, wysokość mandatu to maksymalnie 500 zł.

Uprawnienia do przeprowadzenia kontroli oraz nakładania mandatów karnych ma również Policja, a w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Projektowana nowelizacja ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw nałoży na Inspekcję Handlową obowiązek kontrolowania jakości

węgla przeznaczonego do użycia w instalacjach spalania o małej mocy. W praktyce Inspekcja będzie kontrolować składy węgla.

Co to jest biomasa stała?

Pod tym pojęciem kryje się przede wszystkim drewno kawałkowe. Niemniej do biomasy stałej zaliczamy także inne produkty pochodzenia roślinnego m.in. odpady uzyskiwane z przetwórstwa drewna (brykiet oraz pelety), czy też tzw. rośliny energetyczne, uprawiane specjalnie w celu spalania: trzcina pospolita, słonecznik bulwiasty (topinambur), wierzba wiciowa, miskant olbrzymi, itd.

Jak rozróżnić wilgotne drewno od suchego?

Mieszkańcy, którzy spalają drewno powinni przede wszystkim uwagę na okres jego suszenia. Sezonowanie drewna przez okres 2 lat daje możliwość uzyskania parametrów wilgotności drewna „w stanie roboczym” (gotowego do spalania), które spełnią wymagania uchwały – czyli poniżej 20%. Do sprawdzenia wilgotności drewna można stosować urządzenia elektroniczne tzw. wilgotnościomierze do drewna. Ceny takich urządzeń rozpoczynają się od około 50 zł. Mieszkańcy, którzy spalają drewno powinni przede wszystkim uwagę na okres jego suszenia.

Dlaczego spalanie wilgotnego drewna jest szkodliwe?

Mokre drewno jest mniej kaloryczne – spala się go nawet dwukrotnie więcej, gdyż część energii pochłaniana jest na odparowanie wody, przez co temperatura spalania jest niższa. W wyniku tego część gazów nie ulega całkowitemu spalaniu - wytwarza się sadza, która w połączeniu z wilgocią osadza się na ścianach komina i może prowadzić do obniżenia sprawności kominka/kotła, a także zapchania, korozji, czy samozapłonu komina. Równocześnie, spalanie wilgotnej biomasy (drewna) prowadzi do emisji szkodliwych dla zdrowia substancji – przede wszystkim silnie rakotwórczego benzo- α -pirenu (obecnego m.in. w dymie papierosowym), a także pyłów, zwłaszcza tych najmniejszych – a zatem najbardziej szkodliwych (PM $<$ 1). Dlatego drewno, wbrew powszechnej opinii, nie jest paliwem „czystym” („ekologicznym”). W odniesieniu do emisji zanieczyszczeń (pyłów PM $_2,5$, benzo- α -pirenu), drewno bywa porównywalne ze średniej jakości węglem – wiele jednak zależy od pieca czy kominka i sposobu spalania.

Czy będzie można spalać pelet?

Uchwała antysmogowa nie zakazuje stosowania biomasy (czyli także peletu) na obszarze województwa dolnośląskiego, pod warunkiem spełnienia wymagania dotyczącego jego wilgotności (nie większej niż 20%).

Dlaczego uchwały nie mówią nic o spalaniu śmieci?

Zakaz spalania śmieci już obowiązuje - na mocy ustawy o odpadach. Należy mieć świadomość, iż spalanie odpadów podlega karze aresztu lub grzywny do 5 000 złotych. Art. 191 ustawy o odpadach mówi: „Kto, wbrew przepisowi art. 155, termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów podlega karze aresztu albo grzywny”.

Dlaczego nie wolno palić śmieci?

Spalanie odpadów jest prawnie zakazane. Niestety, do pieców ciągle wrzuca się tworzywa sztuczne, płyty meblowe, czy ramy okienne. Podczas ich spalania, do powietrza wydostają się ekstremalnie niebezpieczne substancje takie jak dioksyny i furany, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), pył zawierający metale ciężkie (tj. chrom, nikiel, ołów, kadm, rtęć i wiele innych), dwutlenek siarki, tlenki azotu, czy chlorowodór i fluorowodór. Wiele z tych zanieczyszczeń trafia też do gleby i wody, przedostając się następnie wraz z żywnością do organizmu.

Dioksyny i furany są tysiące razy bardziej trujące niż cyjanek, a ich połowiczny rozpad w glebie trwa ok. 160 lat. Przedostając się do organizmu odkładają się w tkance tłuszczowej (również w mleku, czy mięsie) i migrują w łańcuchu pokarmowym powodując m.in. nowotwory, obniżenie odporności, osłabienie wzrostu, zdolności rozrodczych, zaburzenia neurologiczne i hormonalne.

Metale ciężkie mogą wywoływać zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu. Ołów upośledza wątrobę, wywołuje anemię. Kadm uszkadza nerki, powoduje osteoporozę, jest rakotwórczy. Rtęć uszkadza układ nerwowy, powoduje choroby serca.

W wyniku spalania odpadów często produkowany jest też mocno kancerogenny WWA: benzo- α -piren, obecny m.in. w dymie papierosowym.

Instalacje – pytania i odpowiedzi

Jakie są wymagania ekoprojektu dla kotłów, pieców i kominków?

Zgodnie z zapisami uchwały, wszystkie instalacje grzewcze uruchomione po 1 lipca 2018 roku będą musiały spełniać wymogi ekoprojektu pod kątem emisji cząstek stałych. Po 1 lipca 2028 roku wymóg ten będzie dotyczyć wszystkich urządzeń (także tych uruchomionych przed 1 lipca 2018 roku).

W przypadku dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń (tj. pieców i kominków) emisja pyłu nie może przekraczać granicznych wielkości:

- 20 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla pieców/kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
- 40 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla pieców/kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet i dla kuchenek,
- 50 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla pieców/kominków z otwartą komorą spalania,

W przypadku kotłów emisja pyłu nie może przekraczać granicznych wielkości:

- 40 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kotłów z automatycznym podawaniem paliwa,
- 60 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kotłów z ręcznym podawaniem paliwa.

Jak sprawdzić czy kocioł spełnia normy emisyjne?

Każdy kocioł powinien posiadać tabliczkę znamionową, na której znajduje się informacja o klasie kotła. Klasa kotła powinna też być określona w instrukcji obsługi. Jeśli nie ma jej w żadnym z tych miejsc – kocioł nie spełnia kryteriów żadnej z klas (tzw. kocioł pozaklasowy).

Podczas zakupu kotła należy upewnić się u sprzedawcy bądź producenta czy posiada on certyfikat i jest zgodny z wymaganiami ekoprojektu lub normą PN-EN 303-5:2012 przypadku kotłów klasy 3, 4 lub 5. Należy ponadto pamiętać, że rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe, zakazuje wprowadzania do sprzedaży i do użytkowania kotłów z rusztem awaryjnym.

Lista niskoemisyjnych urządzeń grzewczych (kotłów i kominków) na paliwa stałe spełniających wymagania ekoprojektu jest do znalezienia na stronie:

<http://powietrze.malopolska.pl/ekoprojekt/>

Co rozumiemy pod pojęciem „klasy kotła”?

Niektórzy krajowi producenci kotłów na paliwa stałe stosują nieobowiązkową polską normę PN-EN 303–5:2012. Norma ta dzieli urządzenia grzewcze na trzy klasy (3, 4 i 5), w zależności od ich emisyjności. Jednym z kryteriów jest ilość pyłu emitowanego przez dany kocioł. I tak, kocioł klasy 5 z ręcznym załadunkiem nie może emitować więcej jak 60 mg/m³, automatyczny 40 mg/m³ pyłu.

Dotychczas normy dla kotłów były dobrowolne, dlatego w użytku jest bardzo dużo kotłów pozaklasowych – tzw. kopciuchów. Dopiero przepisy rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wymagań dla kotłów obowiązujące od 1 października 2017 r. uregulowały wymagania dla wprowadzanych do obrotu i

do użytkowania kotłów na paliwo stałe o znamionowej mocy cieplnej nie większej niż 500 kW.

Informacji o klasie kotła należy szukać na tabliczce znamionowej oraz w instrukcji obsługi.

Jaka jest różnica pomiędzy kotłami spełniającymi wymogi ekoprojektu, a kotłami 5 klasy wg normy PN-EN 303-5:2012?

Dla kotłów spełniających wymogi ekoprojektu i kotłów 5 klasy wg normy PN-EN 303-5:2012 dopuszczalna maksymalna emisja pyłu z kotła pracującego pełną (nominalną) mocą nie może być wyższa niż 40 mg/m³.

Kotły spełniające wymagania ekoprojektu dodatkowo, poza dopuszczalnymi normami dla pyłu i tlenku węgla, mają określone również normy dla dwutlenku azotu. Dodatkowo normy wskazane w dyrektywie muszą być dotrzymane przy mniejszym obciążeniu. Jest to istotne, ponieważ kotły rzadko pracują na pełnej (nominalnej) mocy, natomiast niższe obciążenie powoduje pogorszenie warunków spalania i jednocześnie zwiększa emisję pyłu.

Wymagania ekoprojektu zostały jednolicie określone dla całej Unii Europejskiej i od 2020 roku obejmą wszystkie kotły dopuszczone do sprzedaży na terenie UE, natomiast norma PN-EN 303-5:2012, określająca wymagania dla kotłów klas 3,4 i 5 jest normą dobrowolną, stosowaną przez producentów kotłów.

Planuję zbudować dom, który będzie ogrzewany kotłem na węgiel lub drewno. Co powinienem wziąć pod uwagę?

Jeśli uruchomienie kotła nastąpi przed 1 lipca 2018 roku, to zgodnie z uchwałą będzie można zamontować dowolny kocioł na węgiel lub drewno. Trzeba jednak pamiętać, że:

- kocioł niespełniający standardów emisyjnych odpowiadających klasie 3, 4 lub 5 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012 będzie można eksploatować tylko do 1 lipca 2024 roku;
- kocioł spełniający standardy emisyjne odpowiadające klasie 3 lub 4 będzie można eksploatować do 1 lipca 2028 roku;
- kocioł spełniający standardy emisyjne odpowiadające klasie 5 lub spełniający wymagania ekoprojektu będzie można użytkować bez ograniczeń terminowych.

Jeśli uruchomienie instalacji nastąpi po 1 lipca 2018 r., to zgodnie z uchwałą należy zamontować kocioł na paliwo stałe, spełniającą emisyjność cząstek stałych (pyłu) odpowiadającą wymogom ekoprojektu, tj.:

- 40 mg/m³ w przypadku kotła z automatycznym podawaniem paliwa,
- 60 mg/m³ w przypadku kotła z ręcznym podawaniem paliwa.

Należy ponadto pamiętać, że rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe, zakazuje wprowadzania do sprzedaży i do użytkowania kotłów z rusztem awaryjnym.

Uchwała antysmogowa jest aktem prawa miejscowego, daje zatem możliwość uwzględniania zapisów niniejszej uchwały w toku rozstrzyganych spraw. W prowadzonych postępowaniach administracyjnych, między innymi w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i ustawę Prawo budowlane, możliwe jest wiążące ustalenie warunków dla poszczególnych inwestycji. Zatem sposób ogrzewania może, lecz nie musi być dookreślony w pozwoleniu na budowę.

Jak długo będzie można stosować kotły na węgiel 3, 4 i 5 klasy?

Zgodnie z uchwałą, czas eksploatacji kotłów, pieców i kominków oddanych do użytkowania przed 1 lipca 2018 r. będzie uzależniony od klasy (emisyjności pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012) danej instalacji:

- pozaklasowe kotły, piece i kominki (tzw. kopciuchy nie spełniające żadnych norm) mogą być użytkowane do 1 lipca 2024 roku;
- kotły, piece i kominki klasy 3 lub 4 można eksploatować do 1 lipca 2028 roku, zaś klasy 5 oraz spełniające normy ekoprojektu można użytkować bezterminowo;
- kotły nie mogą posiadać rusztu awaryjnego, czy też elementów umożliwiających jego zamontowanie.

Czy można stosować kotły z ręcznym załadunkiem paliwa?

Tak. Stare, pozaklasowe kotły z ręcznym załadunkiem można użytkować do 1 lipca 2024 roku, kotły klasy 3 i 4 do 1 lipca 2028 roku, nowe zaś (zainstalowane po 1 lipca 2018 roku) muszą spełniać wymagania emisyjne dla pyłu określone w normie ekoprojektu, tj. 60 mg/m³ w przypadku kotłów z ręcznym podawaniem paliwa (oraz 40 mg/m³ z automatycznym podajnikiem paliwa). Należy pamiętać, że instalacja nie może posiadać rusztu awaryjnego, czy też elementów umożliwiających jego zamontowanie.

W jaki sposób mają być weryfikowane nowoinstalowane kotły i kominki pod względem spełniania warunków ekoprojektu?

W związku z tym, że uchwała jest aktem prawa miejscowego, uprawnionymi do kontroli mieszkańców są wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast lub

upoważnieni przez nich pracownicy urzędów gmin lub straży gminnych. Jeżeli stwierdzą oni, że dana osoba nie przestrzega przepisów uchwały antysmogowej, to będą mogli skierować wniosek do sądu o ukaranie karą grzywny do 5 tys. zł.

Uprawnienia do przeprowadzenia kontroli oraz nakładania mandatów karnych ma również Policja, a w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zgodnie z uchwałą, każdy użytkownik kotła, pieca lub kominka powinien okazać kontrolerom dokumenty potwierdzające, że piec, kocioł lub kominek, z którego korzysta spełniają wszystkie wymogi określone w uchwale antysmogowej. Takim dokumentem może być: 1/ dokumentacja z badań potwierdzających poziom emisji z instalacji, 2/ dokumentacja techniczna urządzenia czy 3/ instrukcja dla instalatorów i użytkowników. Lista ta nie jest zamknięta, co oznacza że mogą być przedstawione również inne dokumenty dla użytkowanej instalacji, jednoznacznie potwierdzające wymogi uchwały.

Czy wkłady kominkowe muszą posiadać odpowiedni certyfikat ekoprojektu?

Wkład kominkowy to część instalacji definiowanej jako miejscowy ogrzewacz pomieszczeń. W przypadku chęci spełnienia wymogów dla definicji „kominka rekreacyjnego”, należy zadbać, aby taki wkład spełniał normy emisji cząstek stałych (pyłu) przewidziane dla ekoprojektu.

Przy zakupie wkładu kominkowego należy więc zwrócić się do sprzedawcy lub producenta o przekazanie dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań ekoprojektu wynikających z Rozporządzenia Komisji UE 2015/1185 (wymogi dotyczące miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń, czyli kominków).

Co z istniejącymi kominkami? Czy trzeba je wyburzyć?

Nie. Uchwała mówi jedynie o użytkowaniu, zatem wyburzanie nie jest konieczne. Jeśli ktoś zechce użytkować istniejący kominek, który nie spełnia norm emisyjnych, powinien go wyposażyć w elektrofiltr - urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w uchwale. W innym przypadku, jego użytkowanie będzie niezgodne z prawem.

Należy jednocześnie pamiętać o obowiązku stosowania suchego drewna (poniżej 20% wilgotności), nawet wówczas, gdy istniejący kominek wyposażony został w elektrofiltr.

Dogrzewam dom kominkiem na drewno. Jakie zastosowanie ma w stosunku do mnie uchwała antysmogowa?

Jeśli kominek nie spełnia wymagań ekoprojektu odnośnie emisji pyłu dla sezonowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (jakich? – patrz powyżej), to można go eksploatować wyłącznie do 1 lipca 2024 roku. Po tym terminie, jego użytkowanie będzie niezgodne z prawem.

Jeśli kominek niespełniający wymagań ekoprojektu zostanie wyposażony w elektrofiltr (urządzenie redukujące emisję pyłu do poziomu określonego normą ekoprojekt dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń), jego użytkowanie będzie możliwe bez konieczności wymiany kominka na nowy.

Niezależnie od powyższego, od 1 lipca 2018 roku należy stosować drewno suche (tzn. jego wilgotność nie może przekraczać 20% – można to uzyskać m.in. dwuletnim sezonowaniem).

Planuję zbudować dom wyposażony w kominek. O czym powinienem pamiętać?

Każda nowy kominek uruchamiany po 1 lipca 2018 roku musi spełniać wymogi emisyjności cząstek stałych (pyłu) określonych w normie ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń, tj.:

- 20 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
- 40 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet i dla kuchenek,
- 50 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z otwartą komorą spalania.

Czy to prawda, że kominek powoduje zwiększenie emisji groźnych dla zdrowia pyłów zawieszonych w mieszkaniu, gdzie jest użytkowany?

Doraźne użytkowanie kominka (zwłaszcza proces rozpalania) oraz spalanie mokrego drewna może mieć bardzo niekorzystny wpływ na jakość powietrza wewnątrz pomieszczeń. Z badań wynika, iż paląc w kominku, nie tylko dokładamy się do ogólnego bilansu miejskich zanieczyszczeń, wypuszczając spaliny przez komin, ale też sami emitujemy zanieczyszczenia pyłowe do własnego mieszkania. Bardzo duże znaczenie ma tutaj rodzaj kominka (otwarta / zamknięta komora spalania), sposób jego użytkowania oraz sposób wentylacji pomieszczeń.

Co w przypadku instalacji na paliwo stałe, która jest już w trakcie montażu?

W przypadku instalacji w trakcie montażu, która zostanie oddana do użytkowania przed 1 lipca 2018 roku, to zgodnie z uchwałą będzie można zamontować dowolny kocioł na węgiel lub drewno. Trzeba jednak pamiętać, że:

- kocioł pozaklasowy, czyli taki, który nie spełnia standardów emisyjnych klasy 3, 4 i 5 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012, będzie można eksploatować tylko do 1 lipca 2024 roku;
- kocioł spełniający standardy emisyjne odpowiadające klasie 3 lub 4 będzie można eksploatować do 1 lipca 2028 roku;
- kocioł spełniający standardy emisyjne odpowiadające klasie 5 lub spełniający wymagania ekoprojektu będzie można użytkować bez ograniczeń terminowych.

Należy ponadto pamiętać, że rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe, zakazuje wprowadzania do sprzedaży i do użytkowania kotłów z rusztem awaryjnym.

W przypadku instalacji w trakcie montażu, która zostanie oddana do użytkowania po 1 lipca 2018 roku, to zgodnie z uchwałą będzie musiała spełniać wymagania emisyjne dla cząstek stałych (pyłu) określone w ekoprojekcie.

Czy uchwała mnie dotyczy jeśli użytkuję instalację gazową?

Uchwała dotyczy wyłącznie instalacji na paliwo stałe. Dla mieszkańców, którzy już obecnie korzystają z sieci ciepłowniczych, gazu, oleju, ogrzewania elektrycznego lub pomp ciepła – uchwała nie wprowadza żadnych nowych obowiązków lub ograniczeń. Gdyby chcieli jednak zrezygnować z obecnego ogrzewania na rzecz węgla lub drewna, będą zobowiązani od razu zainstalować nowoczesny kocioł spełniający wymagania ekoprojektu dotyczące emisji pyłu.

Co to jest i czy można stosować elektrofiltry?

Elektrofiltry to urządzenia, które wyłapują cząsteczki pyłu ze spalin ograniczając ich emisję do powietrza. Znane są głównie z zastosowania w przemyśle, gdzie emisja zanieczyszczeń do powietrza jest ściśle kontrolowana. Obecnie można znaleźć także elektrofiltry dla urządzeń małej mocy, do użytku indywidualnego. Elektrofiltry różnią się w sposobach montażu, jednak wszystkie wymagają stałego zasilania prądem oraz regularnej utylizacji wyłapanych zanieczyszczeń pyłowych.

Uchwała antysmogowa dopuszcza stosowanie elektrofiltrów tylko w przypadku kominków (miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe). Użytkownie kotłów z elektrofiltrem nie jest dozwolone – stare, pozaklasowe kotły należy wymienić, w nowoczesnych zaś elektrofiltry nie są konieczne.

Jaki wybrać elektrofiltr?

Przy kupnie elektrofiltru należy wymagać aby producent gwarantował i udowadniał, iż urządzenie obniża zapylenie spalin do poziomów określonych dla ekoprojektu, tj.:

- 20 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
- 40 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet i dla kuchenek,
- 50 mg/m³ emisji pyłu (PM) dla kominków z otwartą komorą spalania.

Należy też pamiętać o odpowiedniej utylizacji odfiltrowanego pyłu.

Uchwała – pytania i odpowiedzi

Czego dotyczy uchwała antysmogowa?

W skrócie: reguluje co można spalać i w czym można spalać - w odniesieniu do paliw stałych oraz instalacji na paliwo stałe służących do ogrzewania, przygotowywania posiłków i ciepłej wody użytkowej.

Uchwała określa rodzaj paliw i instalacji jakie można użytkować, rodzaj podmiotów, których uchwała dotyczy oraz terminy obowiązywania przepisów.

Uchwała dotyczy instalacji o mocy poniżej 1MW, w których spalane są paliwa stałe (węgiel, drewno), w szczególności: kotłów, pieców, piecokuchni oraz kominków.

Spod uchwały wyjęte są instalacje, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia. Oznacza to, że nie dotyczy kotłów o mocy powyżej 1MW.

Do kogo adresowana jest uchwała antysmogowa?

Uchwała dotyczy mieszkańców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, właścicieli budynków wielorodzinnych, spółdzielni, wspólnot, i samorządów lokalnych, jeśli posiadają w użytkowaniu instalacje na paliwo stałe, o mocy poniżej 1 MW.

Za przestrzeganie przepisów uchwały odpowiedzialna jest osoba / podmiot eksploatujący instalację. Zatem nie jest tu istotny tytuł własności, lecz fakt użytkowania. Uchwała nie różnicuje adresatów przepisów z punktu widzenia posiadania przez nich tytułu prawnego do instalacji. Takie różnicowanie w nieuprawniony sposób mogłoby uprzywilejowywać osoby, które nie posiadają żadnego tytułu prawnego do instalacji, względem osób posiadających tytuł

prawny. Z punktu widzenia celów uchwały istotna jest sama eksploatacja instalacji.

Czy uchwała obowiązuje cały rok?

Tak. Uchwała obowiązuje przez cały rok, nie ogranicza się tylko do sezonu grzewczego. Dlatego należy jej przestrzegać także w lecie, np. przy gotowaniu, czy podgrzewaniu wody za pomocą paliw stałych. Wynika to z konieczności zmniejszenia całorocznej emisji zanieczyszczeń – nie tylko w sezonie grzewczym. Pozostawienie możliwości użytkowania instalacji pozaklasowych (tzw. kopciuchów) i stosowania niskiej jakości paliw poza sezonem grzewczym skutkowałoby w praktyce dużymi trudnościami w egzekucji zakazu ich stosowania w czasie sezonu grzewczego.

Co oznaczają definicje instalacji użyte w uchwale?

- „instalacje, które dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania” = kotły z systemem dystrybucji ciepła;
- „instalacje, które wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przeniesienie ciepła” = piece i kominki, które oddają ciepło za pomocą promieniowania;
- „instalacje, które wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przeniesienie ciepła w połączeniu z przeniesieniem ciepła do cieczy” = piece i kominki z instalacją rozprowadzającą ciepło za pomocą cieczy, np. płaszcza wodnego;
- „instalacje, które wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przeniesienie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza” = piece i kominki z systemem rozprowadzania ciepła za pomocą powietrza.

Jakie kary grożą za nieprzestrzeganie uchwały?

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 Prawo ochrony środowiska, który stanowi, że: „*Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.*” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł.

Organami uprawnionymi do nakładania mandatów na podstawie art. 334 Prawa ochrony środowiska na gruncie aktualnego stanu prawnego jest Policja i Inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Warto też pamiętać, że zgodnie z art. 225 Kodeksu karnego: „Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

Czy uchwała zlikwiduje tradycyjne pizzerie?

Uchwała antysmogowa nie likwiduje tradycyjnych pizzerii. Mogą one nadal funkcjonować, pod warunkiem spełnienia przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (§2, ust. 4, pkt 6).

Komu zgłaszać niestosowanie przepisów uchwały antysmogowej w przypadku gdy w gminie nie funkcjonuje straż miejska/gminna?

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska wójt, burmistrz lub prezydent miasta są zobowiązani do prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej. W przypadku gdy w danej gminie nie funkcjonuje straż miejska/gminna, władze gminy są zobowiązane do wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń i prowadzenie interwencji.

Zgodnie z uchwałą, od 1 lipca 2018 r. kontroli powinny podlegać także nowo zainstalowane kotły, piece i kominki, urządzenia redukujące pyły z kominków (elektrofiltry) oraz paliwo: węgiel (rodzaj) i drewno (wilgotność).

Dlaczego w uchwale antysmogowej nie został określony sposób finansowania realizacji zapisów uchwały antysmogowej?

Kwestia finansowania realizacji uchwały antysmogowej nie została ujęta w art. 96 ust. 6 i 7 ustawy Prawo ochrony środowiska, który jednoznacznie ustala co może znaleźć się w uchwale antysmogowej.

O dostępnych możliwościach dofinansowania wymiany kotła / pieca można dowiedzieć się na stronach urzędowych gmin, w Wojewódzkim Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz na stronie internetowej Instytutu Rozwoju Terytorialnego.

Gdzie mogę zapoznać się z pełnym tekstem uchwały antysmogowej?

Tekst uchwały wraz z uzasadnieniem można znaleźć w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego na stronie:

<http://edzienniki.duw.pl/duw/#/legalact/2017/5155/>

oraz na stronie internetowej Instytutu Rozwoju Terytorialnego:

https://irt.wroc.pl/strona-134-polityka_antysmogowa.html